

Protokoll
2022-05-09

Samiska rådet

Plats och tid	Ruselegården 17.00-20.00
Beslutande	Ledamöter Mikael Jakobsson, Liksijun Sámiensiäbbrie, Lorentz Sjulsson Åsdell, Vaapsten Sijte Lielott Omma, Vapstens sameby Roland Sjögren (KD) Kommunstyrelsens ordförande Kurt Fällman (L), Ordförande i myndighetsnämnden Louise Lindqvist Renman (L) Utbildningsnämnden Eva Stuge (ordförande i Socialnämnden Maria Karlsson (S) Socialnämnden
Övriga närvarande	Marita Stinnerbom, Minoritetssamordnare Christer Normark, Kommundirektör Samuel Lundström, Skolchef för och grundskola Neil Dunchan, Rektor Gymnasieskola Kerstin Olla Grahn, Verksamhetschef individ och familjeomsorg Anna-Sara Walldén, Lycksele församling Mikael Darius, diakon
Justerare:	Lielott Omma, Vapstens sameby
Underskrifter	
Sekreterare	Marita Stinnerbom
Ordförande	Roland Sjögren
Justerare	Lielott Omma

Samiska rådet

Ärendelista

1. Dagens ärenden, val av justerare och tid för justering
- 2 Information
  - Förskola/Grundskola
  - Äldreomsorg/ biståndshandläggning
  - Samisk mat i verksamheterna
  - Övrig information
- 3 Information om Lantmäteriets beslut om ändrad ortografigräns mellan umesamiska och sydsamiska i Lantmäteriets geodata
Beslut om umesamiskt namn för Lycksele tätort.
- 4 Samisk Handlingsplan 2023-2027
- 5 Information om Svenska kyrkans ursäkt till samerna
- 6 Nästa möte 3 oktober kl 17

Samiska rådet

§ 7

Dagens ärenden

Beslut

Samiska rådet fastställer dagordningen med ändrad turordning att paragraferna punkterna 3 och 5 behandlas före punkt 2

Samiska rådet

§ 8

Information om Lantmäteriets beslut om ändrad ortografigräns mellan umesamiska och sydsamiska i Lantmäteriets geodata. Beslut om umesamiskt namn för Lycksele tätort.

Beslut

Samiska rådet har tagit del av informationen.

Ärendebeskrivning

Lantmäteriet beslutade 28 februari att tätorten Lycksele ska redovisas med det umesamiska namnet Likssjuo. Likssjuo Kommunvna ansökte 2013 att tätorten på Lantmäteriets allmänna kartor ska redovisas med det umesamiska namnet Likssjuo enligt den fastställda umesamiska ortografin. Med anledning av ansökan initierade lantmäteriet 2015 en utredning om huruvida den befintliga ortografigränsen borde ändras. Beslutet togs efter utredning av Isofs forskningsarkivarie för de finsk-urgiska språken baserade på utförliga utredningar av språkförhållande i området genomförda av professor emertius Olavi Korohonen och språkkonsulent Henrik Barruk.

Beslutet har sedan överklagats av fyra föreningar, två privatpersoner samt en myndighet.

Mikael Jakobsson informerar i ärendet att praxis brukar vara att en myndighet inte kan överklaga en annan myndighet beslut och hänvisa till ett beslut som togs innan umesamiska ortografin var godkänt är att inte följa umesamiskans utveckling.

Samiska rådet

§ 9

Information om Svenska kyrkans ursäkt till samerna

Beslut

Samiska rådet har tagit del av informationen

Ärendebeskrivning

På samiska rådet i december 2021 beslutades att bjuda in Svenska kyrkan till ett samrådsmöte angående kyrkans ursäkt till samerna och om kyrkans åtagande som utgångspunkt i arbetet med försoningsprocessen med det samiska folket.

På mötet informerade Anna-Sara Wallén från Lycksele församling och Michael Darius, dikon på sjukhuskyrkan om arbetet inom kyrkan.

Frågan om kyrkans agerande under kolonisationen av Sápmi och delaktighet i de övergrepp och förtryck som riktade sig mot det samiska folket har diskuterats i olika sammanhang sedan 1990-talet. Svenska kyrkan har efter det tagit många viktiga steg för att rannsaka och göra upp med dess historiska agerande.

Mer information i de bilagda dokumenten

Samiska rådet

§ 10

Information

Beslut

Samiska rådet har tagit del av informationen

Ärendebeskrivning

Förskola/Grundskola

Information från Skolchef Samuel Lundström om arbetet med samiska skolverksamheten och redovisning till Sameskolstyrelsen. Nu pågår inventering av elever både i vår kommun och i kommunerna som kommunen säljer samiska till. Kommunen ska erbjuda eleverna 120 minuter samiska i veckan. Kommunen arbetar med att vara attraktiv arbetsgivare för att kunna behålla samiska lärarna.

Temadagar på Gamplatsen är nu igång efter pandemin och genomförs denna vecka på tisdag och torsdag med uppföljning i början av september. Det är årskurs 5 denna termin och nästa termin är årskurs 6 på hösten.

Invigning av samisk inspirerad förskola. Johan skyttes avdelningen Butsa/renen. Vi har en personal som arbetar på förskolan som har umesamisk språkkompetens, hen utbildar sig till förskollärare och en barnskötare med nordsamisk språkkompetens börjar i sommar.

Ett samråd är genomfört med föräldrar som har samiska barn inom förskolan för att berätta om samisk inspirerad förskola och om samisk mat i förskolan. Det är inplanerat tre utbildningstillfällen för personalen på avdelningen Butsa. Jullá Majja, samiska biblioteksbusen har gjort besök på Umgransele förskola och även ordnat en barnteater i Kristineberg dit även barnen från Ruskele var inbjudna. Norrängskola årskurs 2 har varit på samisk dansföreställning med Akti Lij.

Ett samrådsmöte har genomförts med ungdomar där även Vindelns samordnare var inbjuden för att se hur vi arbetar mot ungdomar. Ungdomarna lyfte behovet av aktiviteter. De aktiviteter som tidigare genomförts med språkbad, matlagning, slakt, styckning och slöjd/språkträffar. De lyfte även frågan om samiska i gymnasiet, val

Samiska rådet

av samiska som moderna språk och hur meritpoäng fungerar. Behovet av att träffas och känna samhörighet.

- Äldreomsorg

Kerstin Olla Grahn, verksamhetschef för individ och familjeomsorg informerar att ett informationsmöte har hållits med hemtjänstpersonal på Norrmalm studiebesök är inbokat i Dorotea för att besöka samiskt äldreboende för att lyssna hur de arbetar med samisk äldreomsorg. Ett informationsmöte är också inbokat med biståndshandläggarna.

Äldreomsorgsplan 2032 ska tas fram och där arbetas det med att lyfta in det samiska planen. Dorotea är en kommun som har kraftfulla handlingsplaner både inom äldreomsorg och utbildning.

Kontakt med Skogs- och samemuséet om att ordna samiska lådor för både förskola och äldreomsorg. Lådorna ska innehålla minnessaker och slöjd och brukssaker att minnas till.

Bio Historjá – stygn för Sapmi har premiärvisats och där var ungdomar och äldre inbjudna att se filmen

Seniorgruppen har haft en träff med besök på Skos- och samemuseet där Mikael Jakobsson guidade i samiska samlingen och avslutas med lunch på Ruselegården. Ett besök hos samiska seniorer i Umeå planeras den 24 maj.

- Information från kommundirektören

Vi är dålig på projektsamordning och saknar effektiva projektkontor som kan boosta för minoritetsarbete i kommunen. Medel från tillväxtkontoret och eu med medfinansiering och att satsa storskaligt i regionen. Genom regionsåtagande och att vi är ett center i regionen som kan gynna alla och dels minoriteter.

Ett strategi och hållbarhetsdokument om Lycksele 2040 och livskraftig kommun där alla momenten kopplas till Sápmi, och det känns som ett dokument tillsammans med verksamheten om vi är duktiga. Tydliga styrdokument.

Östersund presentera sin nya strategi, dokumentet är spännande och bra och det är spännande att följa kommunens arbete. Bra kontaktnät och vilka delar vi tar lärdom om.

Samiska rådet

Samisk mat i verksamheterna

- Utbildningsdag har genomförts med kockarna på Tannbergsskolan där de även fick information om samisk kultur och om arbetet i samisk förvaltningskommun. En ny kostchef har anställts i kommunen. Han heter Klaus Thomas Dudenhöfer. Han har tidigare arbetat i Sveg och har erfarenhet av samisk mat i verksamheter. Nu planeras höstens matsedel i en matsedelsgrupp. Kostchefen efterfrågade gamla samiska maträtter. En konferens ska anordnas genom projektet samisk mat i offentliga miljöer i Östersund där samisk mat står i fokus.
Örträsk och Ruskesele, Kriberg- egna restauranger
Lena Maria Nilsson intervjuar mot Klaus. Bjuda in till nästa råd
- Företagsbesök hos Lisa Omma som berättade om renens förutsättningar och renskötselns utmaningar. Kommunstyrelsen och näringslivskontoret. Det utgick från renen ur det perspektivet.
Branschträff på hösten. Umeå ska också starta upp ett råd.

Information från minoritetssamordnaren

- Likssjuo har haft besök av samrådsgruppen i Straejmie, de genomförde en studieresa till Jokkmokk där de besökte Ájje och andra förvaltningskommuner. Minoritetssamordnaren informerade hur vi arbetade i kommunen och sedan besökte de Skogs- och samemuseet.

Minoritetssamordnaren har informerat om arbetet med samisk förvaltningskommun för nya anställda i kommunen.

Sametinget och Länsstyrelsen Stockholm har inbjudit till möte med alla minoritetssamordnare. Mötet genomförs i Stockholm.

- Veärbmie har genomfört föreläsningsserie med anledning av att rasbiologiska institutet bildades för 100 år sedan. Idag finns arkivet på universitetsbiblioteket i Uppsala. Arkivet är offentligt vilket innebär att vem som helst kan besöka arkivet. Föreläsningsserien har varit i tre delar och nu planeras ett panelsamtal i Umeå under Urfolks och minoritetsfestival där samtalet kommer att handla om förvaltning av materialet. I slutet av juni samlas samordnarna i Tärnaby för planering av höstens språkkurser.

LYCKSELE
KOMMUN
LIKSJUON KOMMUVDNA

Protokoll

Sammanträdesdatum
2022-05-09

Sida
9(11)

Samiska rådet

Samiska rådet

4

Samisk handlingsplan 2023-2027

Beslut

Samiska rådet beslutar att utvärdera målen i handlingsplanen genom enkätundersökning.

Ärendebeskrivning

Lycksele kommun har varit samisk förvaltningskommun sedan 2010. Handlingsplanerna har följt mandatperioderna med fyra år och antogs i kommunfullmäktige 2019-02-25 § 17

Nu påbörjas arbetet med att fastställa mål och riktlinjer för nästkommande år. Det är viktigt att följa upp mål och åtgärder för hur minoritetsarbetet följer den riktning som samiska rådet och kommunfullmäktige beslutat. En uppföljning via enkätundersökning riktas både till förvaltning och till samiska organisationer och samebyar.

Lycksele arbetar med Lycksele 2040 visioner och strategier.

Samiska rådet

6

Nästa möte 3 oktober kl 17 på Ruselegården

Samerna och Svenska kyrkan

Frågan om kyrkans agerande under kolonisationen av Sápmi och delaktighet i de övergrepp och förtryck som riktade sig mot det samiska folket har diskuterats i olika sammanhang sedan 1990-talet. Svenska kyrkan har efter det tagit många viktiga steg för att rannsaka och göra upp med dess historiska agerande.

Frågor som ställts är bland annat: Hur har kyrkan agerat? I vilken mån agerade kyrkan som statens företrädare? Vilka konsekvenser fick agerandet för det samiska folket och för enskilda samer? Kan dagens Svenska kyrka hållas ansvarig för handlingar som skedde för länge sedan? Vad gör det med kyrkans självbild om den varit delaktig och medansvarig till övergrepp och kränkningar av det samiska folket? Vad skulle en upprättelse kunna bestå av idag, särskilt i ljuset av dagens urfolksrätt och synen på urfolk?

Från samiskt håll har man krävt klargöranden om kyrkans faktiska agerande och dess delaktighet och roll i den politik som statsmakten historiskt bedrev i relation till samerna. Det har också funnits tankar hos kyrkliga företrädare om behov av och önskemål om försoning.

Vitboken, Nomadskoleboken och Syntesboken

Svenska kyrkan har sedan 90-talet tagit många viktiga steg för att rannsaka och göra upp med dess historiska agerande. Ett flerårigt omfattande gransknings- och kartläggningsarbete av forskare och insamlande av vittnesmål har bilden av kyrkans agerande i historisk tid klarnat på en rad områden. Vitboken och Nomadskoleboken publicerades 2016 och Syntesboken Samerna och Svenska kyrkan 2017.

De tre böckernas innehåll visar att kyrkan självständig och som samhällsbärare och myndighetsutövare varit delaktig i övergrepp och kränkningar som riktat sig mot samer, deras religion, traditionella levnadssätt, språk och kultur. Konsekvenserna av kyrkans agerande påverkar än idag det samiska folket.

Här presenteras vitboken i sju korta sammanfattande punkter:

1. Kyrkan tog över mark av samer under oklara former
2. Samernas religion förtrycktes hårt
3. Kyrkan tvingade på samerna svenska namn
4. Lappförsamlingar befäste utanförskap för samer
5. Präster deltog i plundringen av samiska gravar
6. Präster bidrog till rasistiskt tänkande och splittring av samer
7. Vitboken ett första möjligt steg att försonas med samer.

Den 24 november 2021 klockan 14.30 inleddes en unik och högtidlig gudstjänst i Uppsala domkyrka.

I den öppna högtidsgudstjänsten samlades avgående och nyvalda kyrkomötesledamöter, samer, representanter från civilsamhället, internationella vittnen samt övriga

gudstjänstbesökare för att få höra Svenska kyrkans offentliga ursäkt till det samiska folket uttalas.

Som ärkebiskop Antje Jackelén förklarade vid Sametingets invigning den 1 september 2021 i Lycksele:

"Både för mig personligen och för Svenska kyrkan har de senaste åren inneburit mycket lärande om vårt förflutna, vårt nu och vår framtid med det samiska folket. Självrannsakan har varit nödvändig från Svenska kyrkans sida för att förstå kyrkans delaktighet i Sveriges koloniala historia. Sanningen har gjort ont och gör fortfarande ont, men vi måste ta in den för att kunna bygga förtroende där misstroende har fått djupa rötter. Genom vitboksprojektet och Nomadskoleboken har fakta och berättelser berört oss. Och fått oss att förstå att vi måste be det samiska folket om ursäkt och arbeta för upprättelse. Viljan till en officiell ursäkt och beredskapen till ett sådant arbete finns nu i Svenska kyrkans alla stift."

Kyrkostyrelsens arbetsutskott har beslutat om åtta åtaganden som utgångspunkt för arbetet i försoningsprocessen med det samiska folket, de kommande 10 åren. Beslutet togs i juni 2021.

Åtta åtaganden

Åtagandena har förankrats i en remissomgång med Svenska kyrkans tretton stift, som står bakom beslutet.

I början av juni 2021 beslutade kyrkostyrelsen att en officiell ursäkt ska framföras till det samiska folket, under höstens kyrkomöte, för de oförrätter som begåtts i historien.

Arbetsutskottet har nu beslutat om åtta åtaganden som utgångspunkt och övergripande mål för utvecklingen av det samiska arbetet i Svenska kyrkan de kommande tio åren:

1. Förkunna evangelium på samiska och på ett för samer kulturellt relevant sätt med respekt för samisk andlig och kyrklig tradition.
2. Synliggöra samisk andlighet, teologi och kyrklig tradition inom Svenska kyrkan.
3. Bidra till att stärka och revitalisera de samiska språken i Svenska kyrkans verksamhet.
4. Öka kunskapen och medvetenheten om kyrkans historiska relationer och övergrepp mot samerna och konsekvenserna av detta.
5. Öka kunskapen om och respekten för urfolksrättens principer inom Svenska kyrkan och i samhället.

6. Öka samers inflytande och delaktighet i Svenska kyrkan.
7. Stärka samiska barn och unga i deras identitet och andliga utveckling.
8. Främja gränsöverskridande samiskt kyrkoliv.

- En ursäkt behöver självklart åtföljas av handling. Dessa åtaganden är nu väl förankrade och kan möjliggöra en ny gemensam framtid. Att Svenska kyrkan också är samisk behöver bli tydligare i utvecklingen av samiskt kyrkoliv, säger ärkebiskop Antje Jackelén.

Dialogen fortsätter

De övergripande åtagandena ger en tydlig inriktning för Svenska kyrkans fortsatta försoningsarbete med det samiska folket. Utifrån detta fortsätter dialogen med samiska företrädare och stiftet om insatser för att förverkliga respektive åtagande och följa upp ursikten med handling.

Exempel på vad en handlingsplan kan komma att innehålla är bland annat kunskapshöjande insatser för församlingar i frågor som rör samiska rättigheter, främja gudstjänstliv på samiska, utveckla dialog- och samverkansformer i markfrågor, granska hur kyrkan historiskt agerat i markfrågor, öka tillgången på barnverksamhet på samiska och att rekrytera fler med samisk kulturkompetens till tjänst i Svenska kyrkan.

Arbetet med detta behöver ske i nära dialog med samiska företrädare och stiftet. Ambitionen är att få i gång långsiktiga processer för att stärka strukturer som kan bära det fortsatta samiska arbetet i Svenska kyrkan.

Kyrkostyrelsen har beslutat avsätta 40 miljoner kronor i strategiska utvecklingsmedel för detta arbete under perioden 2022-2031.

Den officiella ursikten kommer att framföras vid två tillfällen: dels vid kyrkomötets högtidsgudstjänst den 24 november i Uppsala domkyrka, dels vid den planerade konferensen Sáagastallamat 2 i Luleå den 21-23 oktober 2022.

Detta sker i Lycksele församling just nu

- Samisk arbetsgrupp i Lycksele församling, sedan 2019
- Samiska inslag i gudstjänst- och andaktsliv (fr.a. språk, musik och textil)
- Kontraktskonvent med fortbildning i försoningsprocessen och samisk historia och nutid 3/5
- Medverkan i samiska kyrkodagarna i Enare, 5-7/8
- Samiskt körprojekt med projektmedel från Luleå stift
- Projekt för psykisk hälsa i Södra Lapplands pastorat

Signering

Följande parter har signerat detta dokument

Namn: LISELOTT OMMA

Datum: 2022-07-22 11:43

Signerat kryptografiskt SHA-256 hashvärde:

4FF8F3A162B39256186165BDA73C1750B901753F0C79093C068F39271DDF8836

Namn: ROLAND SJÖGREN

Datum: 2022-07-21 12:48

Signerat kryptografiskt SHA-256 hashvärde:

4FF8F3A162B39256186165BDA73C1750B901753F0C79093C068F39271DDF8836

Namn: Marita Stinnerbom

Datum: 2022-07-21 12:18

Signerat kryptografiskt SHA-256 hashvärde:

4FF8F3A162B39256186165BDA73C1750B901753F0C79093C068F39271DDF8836